

Sáráné Lukátsy Sarolta

HERCEGEK, GRÓFOK VAGY HAZAFIAK?

"Királyok, hercegek, grófok, naplopók és burzsoák" - Néhányan még talán emlékeznek erre az "örökbecsű" rigmusra, ahol egyenlőségjelet tettek a felsoroltak és a naplopók közé. És ezt elharsogták kelettől nyugatig! Aztán jöttek a kitelepítések - a Hortobágyra vagy Recskre - , a koncepciók perek a dühödt és erőszakos osztályharc jegyében. Aki gróf vagy báró volt - hiába volt esetleg több diplomája, nyelvtudása - , az csak segédmunkásnak mehetett vagy egy nyomorúságos istállóba, kemény priccse vagy a kőbányába, családostul.

Sokan elkeseredésükben vagy pusztán az életük megmentése érdekében emigráltak Londontól New Yorkig, Spanyolországtól Argentínáig. Sikeresen lefejezték a magyar arisztokráciát, pedig nem biztos, hogy megérdemelték. Gondoljunk csak a Zrínyiekre, a Rákócziakra, akik hol a törökökkel, hol a labancokkal hadakozva küzdöttek a haza függetlenségéért, a szabadságért. Említhetnénk a mindenki által ismert és tisztelettel emlegetett Széchenyi Istvánt, akinek tettei (különösen a Lánchíd, az Akadémia) mindennél fényesebben bizonyítják, hogy az ország előrehaladása, fejlődése vezérelte minden gondolatát. De ebbe a sorba tartozik Festetics György gróf is, aki a legelső mezőgazdasági iskolát megalapította Keszthelyen, Liszt Ferenc, a Zeneakadémia első igazgatója (akit "deutsche Meister"-ként emlegetnek az osztrákok!), az Esterházyak, akik a műtárgyakat és más kincseket tartalmazó, fényűző fertői és kismartoni kastélyuk mellett a zenei kultúrát is előmozdították. Beszélhetnénk a felvidéki Vámbéry Árminról, a dervisnek álcázott keletkutatóról is, aki az első magyar (latinra, majd törökre fordított) ősgesztát egy isztambuli zsiopiacon lelte meg és hazaküldte a Akadémiának, bár a főokosok agyonhallgatták a létezését is. Errefelé, azaz Borostyánkő (Bernstein) várában született gróf Almásy László is, a híres Afrika-(illetve Szahara-)kutató is.

Jó, volt köztük olyan is, aki elkártyázta, elszórakozta a vagyonát, de a többség - a magyarság elitje, azaz arisztokráciája - tenni akart a hazájáért, vagyona és lehetőségei mértékéig. A hatalmas kiterjedésű Kanizsay-, Nádasdy-, Batthyány- és Esterházy-birtokok Kismartontól Fraknóig, Városszalónaktól Léka váráig nemcsak a pompáról tanúskodnak, hanem a kórházak, templomok és szegényházak építéséről, iskolák, nyomdák alapításáról, a tudatos gazdálkodásról is. Hogy miért található manapság a legtöbbször Burgenlandban? Miért, miért? Talán az osztrákok jobb diplomaták voltak 1920-ban, mint a magyarok, pedig egy ideig "nyögte Mátyás bús hadát Bécsnek büszke vára" is. De a történelmi emlékek, várak megmaradtak, a grófokra, hercegekre úgy emlékezünk, mint országunk nagyjaira, akikből

időnként nádorok (király-helyettesek) is lettek, habár néha a fejüket is elvesztették egy-egy Habsburg-ellenes összeesküvésben. Később, a rendszerváltás után többen visszatértek hazánkba, igyekeztek helyrehozni, renoválni az elhanyagolt, tönkretett, gabonátárolónak vagy öregek otthonának átalakított, lepusztított kastélyaikat, főként a saját, megmaradt vagyonukat áldozva erre.

Mégiscsak az ő áldozatkészségük, vagyonuk, műveltségük vitte előre az országot, vissza kellene állítanunk a becsületüket, akármilyen volt is a rangjuk. (Nem tartozom sem a grófok, sem a bárók kasztjába, abszolút alsó-középosztálybeli vagyok, de ennyivel tartozom nekik.) Ma ugyan nincsenek grófok, bárók, de mecénások sem, pedig van néhány milliárdos kies hazánkban, aki nem tartja szükségesnek az adakozást, a nemzet jobbítását, talán Csányi S. és Sófi József kivételével. A többiek pedig vadásznak, de lehetőleg egymásra.

(Burgenlandi kalandozásaim emlékére.)

Léka vára

Fraknó vára